

- 01 Jínovatka
- 02 Orknejské vichry
- 03 Jarní soumrak
- 04 Břehy Baltu
- 05 U vodopádu
- 06 Světlušky
- 07 Na houbách
- 08 Hlavičky bodláků
- 09 V ostružiní
- 10 Pro mámu

Radost v každém oku

Alžběta Lexová

Radost
v každém
oku

Radost v každém oku

Alžběta Lexová

MYSTERY PRESS

2025

*Pro všechny, kterým někdo tvrdil,
že mají obě ruce levé.*

Ať už to byl kdokoli, mýlil se.

Tato kniha ani žádná její část nesmějí být kopírovány, zálohovány ani šířeny v jakékoli podobě a jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu nakladatele.

Návody v této knize jsou určeny pouze pro soukromé užití a nesmějí být bez souhlasu autorky využity pro komerční účely.

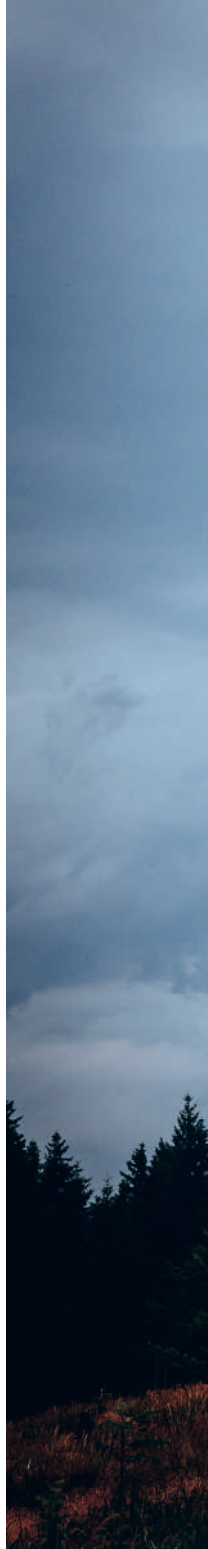
Copyright © Alžběta Lexová, 2025

Cover © Martin Stehlík, 2025

Photos © Alžběta Lexová, 2025

Czech Edition © Mystery Press, Praha 2025

ISBN 978-80-7588-993-5 (pdf)

Obsah

	Předmluva	11
	Na úvod	15
	Pár obecných tipů k pletení	19
	Seznam zkratk	26
01	Jinovatka	31
02	Orknejské vichry	47
03	Jarní soumrak	61
	Specifika (a strasti) levorukého pletení	77
04	Břehy Baltu	83
05	U vodopádu	97
06	Světlušky	109
	Zachyťte kouzlo pletení obrazem	129
07	Na houbách	137
08	Hlavičky bodláků	149
09	V ostružiní	175
10	Pro mámu	191
	Poděkování	217
	O autorce	221

Předmluva

Byl to jeden z těch obyčejných, ničím výjimečných dnů, které vypadají naprosto bezvýznamně a až při pohledu zpět zjistíte, že rozhodnutí, které jste udělali čistě náhodně, bylo velmi důležitou výhybkou ve vašem životě.

Vlastně ani nevím, jak to celé začalo. Ne přesně. Prostě jsem takhle jednou brouzdala znuděně po facebooku, když tu na mě vyskočila událost: moje kamarádka z vysoké otevírá v Praze obchod s vlnou.

Obchod s vlnou? Cože? Ona plete? To musela začít až někdy po státnicích. To všechno se mi honilo hlavou, když jsem vzpomínala na to, jak jsme se spolu učily na zkoušky a vzájemně se ujišťovaly v tom, že to málo, co jsme si nasoukaly do hlavy, bude určitě na toho či onoho profesora stačit.

A tehdy mě to napadlo. Rozhodnutí čistě z rozmaru. Zajdu na tu otvíračku, poblahopřeju jí a zavzpomínáme na staré dobré časy. Vůbec jsem neměla v plánu začít plést. Jako malou se mě to máma pokoušela naučit, ale marně. Pletla pravou, což jsem jako levačka absolutně nedokázala pobrat, a jehlice letěly rychle do kouta, než jsem stačila někomu – při mém štěstí sobě – vypíchnout oko.

Tehdy jsem na ruční práce zanevřela, a kdykoli na ně přišla řeč, obrnila jsem se laciným vtípkem, že mám obě ruce levé. Takže ne, pletení nebylo v plánu. Přesto jsem si ze slavnostního otevření Woolpointu odnesla klubko a jehlice, protože mě kamarádka ujišťovala, že na youtube jsou už dnes videa i pro leváky a zvládnou to hravě.

No... hravě to nebylo, ale šlo to přece jen o něco lépe, a navíc jsem byla mnohem odhodlanější než kdysi. Z jednoho otřesného vzorku se stal první otřesný projekt, vzápětí následoval druhý, pak jsem si usmyslela, že když jsem zvládla tohle, zvládnou cokoli a rovnou

jsem se vrhla na vyplétání, a než jsem se nadála, stala se z pletení neodmyslitelná součást mého života.

Myslím, že u nás doma všichni dodnes nevěřičně kroučí hlavou, když si vzpomenou na moje dětské pokusy dělat cokoli rukama. Obzvlášť babička – ta stále hrdě vystavuje můj linoryt lišky, o kterém je pevně přesvědčená, že je to mýval, a za který jsem zaplatila doslova vlastní krví.

Pointa toho všeho je dvojitá. Zaprvé: i to zdánlivě nejbanálnější rozhodnutí vás může dovést na netušená místa, a zadruhé: pokud jste se kdysi dávno utvrdili v představě, že na něco „nemáte buňky“, možná je čas tohle přesvědčení podrobit nové zkoušce. Nic neslibuju, je zcela možné, že jste měli pravdu a slavný linorytec z vás nebude, ale taky jste se možná jen zbytečně podceňovali a připravili se o něco, co vám může přinést hodně radosti.

Pokud tedy s pletením začínáte, nebo se k němu poněkolkáté zarputile vrátíte a tentokrát to nechcete vzdát (v obou případech klobouk dolů a jen tak dál!), nebo pokud si stejně jako já už bez pletení neumíte život představit a tahle knížka vám přistála v ruce čirou náhodou, doufám, že vám přinese tolik radosti jako mně a že si každé oko pořádně užijete.

Běta

Na úvod

Možná se vám honí hlavou některá z následujících otázek. Pokud ano, tady na ně najdete odpověď. (A pokud se vám hlavou honí něco úplně jiného, klidně otočte list.)

CO V TÉTO KNIZE NAJDU?

Na následujících stránkách na vás čeká deset návodů na různé doplňky. Větší, menší, snadnější, obtížnější, na hlavu, na krk, na ruce i na nohy. Hravé projekty, u kterých můžete popustit uzdu svému tvořivému já, vypnout mozek a odreagovat se. Ať už se chystáte plést pro sebe, nebo se chcete vrhnout na dárky pro své blízké, doufám, že tady najdete tu správnou inspiraci.

JAK NÁVODY VZNIKALY?

Výchozím bodem většiny z nich byla barevná kombinace a vzor. Jak se dozvíte v úvodních textech a z doprovodných fotografií, téměř všechny inspirovalo něco přírodního. Kdo mě zná z podcastů Woolpointu nebo z našeho obchodu, ví, že moje oblíbená tvůrčí technika je „pokus omyl“. Kdo mě nezná, tak teď už to ví taky. Obvykle je na počátku nápad, který se vzápětí ukáže jako nerealizovatelný, pak následuje jiný nápad a jiný, dokud po mnoha hodinách práce, počítání a párání nevznikne něco, s čím jsem opravdu spokojená.

PROČ RUČNĚ BARVENÁ PŘÍZE?

Jakmile návody prolistujete, zjistíte, že mají jedno společné. Všechny jsou upletené z ručně barvené příze. Na některých je to vidět na první pohled, jiné se tváří obyčejně, a přece tak úplně obyčejné nejsou. Proč ručně barvená příze? Protože s ní pletu nejraději. Každé přadeno je jedinečné, z každého čiší láska k řemeslu a k přírodním přízím, každé má vlastní duši a příběh. S ručně barvenou přízí se dají na jehlicích dělat hotové divy.

Můžete sáhnout po pestřejších přadenech a vytvořit téměř modernistické dílo, můžete zvolit jedno přadeno divoké, druhé tlumenější, aby se vzájemně vyvážíly a doplnily, nebo můžete sáhnout po stálejších barvách a uplést si decentní kousek, o jehož výjimečnosti budete vědět jen vy.

TIP: Pokud vybíráte ručně barvenou přízi a nejste si jistí, jestli budou zvolená přadena dost kontrastní, můžete vyzkoušet můj tajný trik: vyfoťte si je vedle sebe a potom fotku v editoru mobilu změňte na černobílou verzi. Na první pohled tak uvidíte, jestli jsou přadena kontrastní (jedno bude výrazně tmavší než druhé), nebo jestli jsou obě podobně šedivá – pak výsledný kontrast nebude dost silný.

MUSÍM PLÉST Z RUČNĚ BARVENÝCH PŘÍZÍ?

Vůbec ne! Já tyto návody tvořila ze svých oblíbených značek a každý jsem se snažila navrhnout tak, aby dal konkrétní barvě nebo materiálu co největší šanci zazářit, ale nenechte se tím odradit. Tyhle kousky si můžete uplést z čehokoli, s čím se vám dobře plete. U každého návodu najdete i alternativy, po kterých můžete (ale opět nemusíte) sáhnout. Možných náhrad je samozřejmě mnohem, mnohem více, já uvádím pouze ty, se kterými jsem někdy sama pletla, a proto se nebojím je doporučit.

ZVLÁDNE TYHLE NÁVODY I ZAČÁTEČNÍK?

U každého z návodů je klubičková stupnice „obtížnosti“ – jedno klubko „pohoda jazz“, jak by řekl můj kamarád, pět klubek „hrůza a děs“. Jen žertuju. Víceméně.

Ne, teď vážně. Jak jsem psala v úvodu, já sama hned u svého třetího projektu sáhla po svetru s kapucí a výpletem ze tří barev. Proto zastávám názor, že začátečník zvládne úplně všechno. Stačí se toho nebát a postupovat oko za okem (v nejhorším to vypářete). Občas můžou návody působit hrozivě – všechny ty zkratky a zdánlivě nelogické pokyny, ale ve chvíli, kdy máte oka na jehlicích, velmi často vidíte, co je třeba.

A NEVADÍ, ŽE NEJSEM LEVÁK?

Právě naopak, všechny návody jsem tvořila (leváci prominou) na míru pravákům. I jako leváci si je však můžete hravě uplést. Na straně 77 najdete několik obecných tipů pro všechny levoruké pletaře, a u návodů, kde by to mohlo dělat potíže, objevíte tipy, jak se s daným vzorem popasovat.

CO KDYŽ SI S NĚČÍM NEBUDU VĚDĚT RADY?

Pokud by vám v návodech nebylo cokoli jasné, potřebovali jste poradit s nějakou technikou, nebo jen s výběrem příze, neváhejte se na mě obrátit. Najdete mě na Ravelry, pod přezdívkou *babulale* (na důvod, proč jsem zvolila tenhle nick, se raději ani neptejte, byť jsem ho v jednom z našich podcastů prozradila), na facebooku, instagramu a případně i na tiktoku, a kontaktovat mě můžete i přes můj web www.babuknitworks.com, přes náš obchod Woolpoint (www.woolpoint.cz) nebo přes Mystery Press (www.mysterypress.cz), mého úžasného nakladatele. Ráda s čímkoli pomůžu!

Pár obecných tipů k pletení

Jestli s pletením teprve začínáte, nebo se k němu po delší době vracíte a cítíte se zavaleni nabídkou přízí, pomůcek, návodů, technik a všeho dalšího, následující řádky určitě nepřeskakujte.

Vybavení

Pletení není nijak náročný koníček. Nepotřebujete k němu hned v úvodu sadu chráničů, zbrojní pas ani brýle s nočním viděním (ačkoli taková LED lampička na krk může po večerech přijít vhod). Co potřebujete, je příze a jehlice.

PŘÍZE

Když přijdete do galanterie, nebo yarn shopu, jak své prodejny nazýváme my, jejich majitelky a majitelé, zjistíte, že máte z čeho vybírat. Ovčí vlna, alpaka, hedvábí, len, mohér, všelijaké směsi a pochopitelně i akryl, základní výbava pletařských košíků našich babiček. Pokud vám akryl vyhovuje (ať už kvůli kožním alergiím, nebo ceně), není na tom nic špatného, plette s tím, s čím se vám plete dobře. Já se akrylu vyhýbám, protože je neprodyšný, neekologický a (pro mě) nepříjemný na nošení i na pletení. Vždycky sahám po přírodních přízích, protože se mi líbí, jak kloužou v prstech, jak hřejí a voní – zkrátka jsou potěchou pro všechny smysly.

Různé materiály se hodí na různé věci. V této knize například najdete návody na ponožky a rukavice, obojí pletené z příze s příměsí nylonu, pro větší odolnost. Je nutné je z ní plést? Určitě ne. Jen dávejte pozor na to, že pokud pletete namáhanější kousek, jako jsou právě rukavice nebo ponožky, a zvolíte k tomu příliš křehkou přízi (čistě superwash merino, stoprocentní hedvábí, alpaku), moc dlouho vám radost dělat nebude. Stejně tak je dobré myslet na to, na které části těla budete pleteninu nosit. Krk bývá citlivý, volte proto jemnější příze (pokud nesnesete mohér, můžete sáhnout po baby suri alpace, nebo „chlupatou“ přízi zcela vynechat a plést například ze superwash merina). V zásadě můžete plést z čehokoli, jen je otázka, jak dlouho (nebo jestli vůbec) to potom budete nosit.

JEHLICE

Určitě si všimnete, že i u návodů, které se nepletou do kruhu, uvádím jako výbavu kruhové jehlice. Proč? Spousta lidí má pletení spojené s tradičními rovnými jehlicemi, ale ty bohužel nejsou moc praktické. Váha celého projektu leží přímo na nich a přesouváte ji z jedné ruky na druhou, což namáhá zápěstí, ramena i šlachy. Navíc jsou dlouhé, takže nepříliš ergonomické, musíte je držet víc ve vzduchu a dál od těla, a to opět není dobré pro ruce. Taky se vám na ně větší projekty nevejdou a jejich neohebnost může být nepříjemná pro ty, kteří mívají problémy s „karpály“.

Naproti tomu kruhové jehlice jsou lehké i praktické. Váha pleteniny leží na lanku, nezvedáte ji s každým pohybem, jehlice jsou kratší, tak akorát do ruky, takže můžete držet paže blíž u těla. Můžete na nich plést do kruhu, ale i tam a zpět, vejdou se vám na ně všelijaké projekty (podle délky lanka), a když si osvojíte metodu magic loop, poslouží vám

i k pletení malých obvodů, například na ponožky, rukávy nebo uzavírání čepic. Za mě zkrátka samá pozitiva, proto pletu výhradně na nich.

DALŠÍ POMŮCKY

V obchodě se nás začínající pletaři a pletařky často ptají, co všechno vlastně k pletení potřebují. V zásadě je odpověď snadná: potřebujete jen jehlice a přízi. Všechno ostatní se dá něčím provizorně nahradit, nebo se bez toho obejdete zcela.

Nemáte značkovače?

Poslouží vám i náušnice, prstýnky (ale pouze takové, do kterých se vám nebude zachytávat příze), můžete si taky značkovače „vyrobit“ tím, že vytvoříte očko z kousku jiné příze.

Nemáte pomocnou copánkovou jehlici?

Sáhněte po jiné kruhové jehlici nebo tužce, případně pokud je copánek malý (například jen na jedno dvě oka, jako mám v těchto návodech já), vystačíte si i s vlastními prsty – jednoduše si oka přidržte.

Nemáte zarážky na jehlice?

Já používám zarážky pěnové a nedám na ně dopustit, ale pokud potřebujete projekt odložit a bojíte se, aby vám oka z jehlic nesklouzla, můžete si nakrájet na kousky obyčejný korek z lahve vína, nebo si vyrobte pevné klubíčko ze zbytku příze a jehlice zapíchněte do něj.

Nemáte blokovače na ponožky?

Nevadí, spousta lidí je nemá. Ponožky vyblokuje vlastně i nošením, protože jsou vždycky užší než vaše noha, takže je do požadovaného tvaru napne právě vaše chodidlo. Ponožka, která uschne na blokovači,

jen zkrátka vypadá o něco lépe, což se hodí, pokud chcete například uplést ponožky někomu jako dárek.

Nemáte jehlu na zapošívání konců?

To je popravdě trochu oříšek. Jehly na zapošívání konců se totiž od těch běžných liší. Mají zahnutou, tupou špičku, díky které se snáz provlékají oky a nerozpíchají vám přízi. Takže tady bych doporučila zainvestovat a jednu sadu zapošívacích jehel si pořídit.

Nemáte nůžky?

Ale kdeže, to vám nevěřím! Nicméně pokud je máte a nechce se vám pro ně jít, nebo se vám jako mně věčně někam schovávají, můžete přízi i jemně přetřhnout (pozor, u některých typů vláken – bavlna, hedvábí, len – to raději nezkoušejte, koledujete si o dost bolestivé říznutí).

Praní a údržba

U každého návodu se píše, že máte projekt na závěr vyprat a případně vyblokovat. Co se tím myslí?

Praní výrobků z přírodních materiálů není nijak obtížné. Pokud má příze úpravu superwash, můžete ji dokonce prát v pračce na jemný, vlněný program, ale upřímně, já peru všechno v ruce, i projekty ze superwash příze.

Proč? Občas i jemný program v pračce může být příliš drsný, projekt se může o něco zachytit a roztrhnout (i když bude v síťce – nejbezpečnější je v tomhle asi látkový pytlík nebo povlak na polštář), a šplouchání a převalování v bubnu nemusí být pro některé materiály vhodné.

Já vždycky nejprve zapošiju konce. V tu chvíli je ještě úplně nestříhám, nechám si cca šesticentimetrové cancourky, protože během

praní a sušení si trochu sednou a posunou se, takže je načisto stříhám až po usušení. Potom si napustím mísu (případně lavor, podle velikosti projektu) vlažné vody, přidám do ní přípravek na praní vlny (je důležité volit takový, který vlákno příliš neobalí a snadno se vymyje, ať nemusíte pleteninu máchat) a projekt do takové lázně jednoduše položím a nechám ho, aby si tam patnáct minut hověl. Když mám obavy o stálost barvy, kápnu do lázně ještě trošičku octa.

Po patnácti minutách (a někdy i po mnohem delší době, když na něj zapomenou) projekt opatrně podeberu a vytáhnu a jemně z něj vodu vymačkám (žádné kroucení ani ždímání!). Zabalím ho do ručníku jako palačinku, ještě ho trochu promačkám přes ručník, který absorbuje zbývající vodu, a následně si ho rozložím na sušicí podložky.

Nikdy nesusíte výrobky na ramínku (prověsí se vám) ani na topení. Taky je nenechávejte schnout přímo na ručníku – příze si s ním bude vlhkost jen neustále předávat tam a zpět a pletenina by vám mohla zatuhnout (nemluvte o tom, že vám takhle bude každý kousek schnout věčně). Ideální je rozložit projekt na nesavou podložku na rovném povrchu mimo přímé sluneční světlo.

Na trhu se dají sehnat blokové podložky, stejně dobře ale poslouží obyčejné dětské pěnové puzzle podložky nebo třeba karimatka. Pěna vlhkost neabsorbuje a ta se tím pádem musí odpařovat. Případně si můžete vypomocet i obyčejným odpadkovým pytlíkem, který položíte na ručník nebo koberec a projekt rozložíte na něm – igelit opět nebude vlhkost absorbovat a voda se bude odpařovat.

A blokování znamená jen to, že projekt rozložíte do požadovaného tvaru. Důležité je to například u krajky, kde musíte oka trochu „vypnout“, aby vzor vynikl, a stejně tak je to důležité u superwash přízí, které mohou ve vodě dost povolit (obzvláště pokud pletete volně), takže výsledný svetr, rukavice, čepice nebo cokoli jiného pak musíte trochu „posrážet“ do požadovaného tvaru, abyste z nich neměli stan.

Pokud se vám roluje lem, můžete ho připevnit k podložce blokovacími špendlíky. Dají se použít i běžné špendlíky ze šitíčka, ale jsou výrazně tenčí, takže možná projekt neudrží.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Radost v každém oku.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.